

ДНЕВНИК НА ДОБРИТЕ СЪДЕБНИ ПРАКТИКИ

» НОВИНИ

стр.2

- Семинар „Разследване на корупцията в съдебната система и анти-корупционни мерки“ 23.02.2012 г., София
- Начало на проекта за създаване на унифицирана визия на интернет страниците на съдилищата, февруари 2012 г., София
- Конференция на Форума на съдилищата, 06.03.2012 г., София
- Медийно обучение за съдииговорители на съдилища, 13-16.03.2012 г., Сливен
- Посещение в Районен съд – Сливен, 14.03.2012 г., Сливен
- Пета среща на Комитета по оценка по проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, 30-31.03.2012 г., София
- Висшият съдебен съвет прие Втория план за подобряване на работата на съда за препоръчителен национален стандарт, 05.04.2012 г., София
- Висшият съдебен съвет прие Наръчника по управление на Интегрирана система за управление и контрол за препоръчителен национален стандарт, 19.04.2012 г., София
- Обучение „Участие на деца в правни процедури“, 17-18.05.2012 г., Пазарджик
- Обучение „Лидерство и стратегическо планиране“, 31.05-01.06.2012 г., Габрово
- Пета конференция на Международната асоциация за съдебна администрация, 13-15.06.2012 г., Хага, Холандия

Въведение

Със следващите страници спазваме обещанието си от началото на годината да увеличим обмена на добри практики и мрежата от съмишленици. Под флага ни през вълните на съдебната реформа се присъединиха девет съдилища-модели. Те постигнаха повече от 75% изпълнение на 24-те стандарта в Плана за подобряване на работата на съда, които ВСС одобри като препоръчителни за всички съдилища в страната.

Новаторството, постоянните усилия за усъвършенстване и споделената визия за пътя към промяната стоят не само в основата на техните постижения, а и на истинското лидерство. За качествата на лидерите в съдебната система говори в интервюто си Мариана Лазарова от Административен съд – Велико Търново, а добри практики от визията си за промяна споделят Административен съд – Русе и Районен съд – Варна.

Някои определят лидерите като хора, на които не им е нужно да ръководят, а са доволни само да показват пътя. Според други това, което разграничава лидерите от последователите, е иновацията. Оставаме с надежда новите лидери на съдебната система да имат почтеността и волята да указват новаторския път за развитие на съдебната система.

Този бюлетин, както и целият проект не биха били възможни без щедрата подкрепа на Фондация „Америка за България“, за което ѝ изказваме нашата искрена благодарност.

НОВИНИ

- Пилотно обучение на съдии, разглеждащи дела по несъстоятелност, 19-20.06.2012 г., София

- Среща на председателите на съдилищата-модели и съдилищата-партньори, 29-30.06.2012 г., Трявна

» ПРЕДСТОЯЩИ КЛЮЧОВИ ДАТИ И ДЕЙНОСТИ

стр.6

» ИНТЕРВЮ

стр.8

- „Какво значи добрият ръководител в съдебната система?“ – интервю с Марияна Лазарова, съдия в Административен съд – Велико Търново

- „Нужна е по-добра координация между институциите при случаите с деца-жертва на насилие“ – интервю с Мариана Шотева, съдия в Районен съд – Пазарджик

» ДНЕВНИК НА ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ

стр.12

- Информационен модул за интернет страницата на съда на Административен съд – Русе

- Пример за ученически стажове на Районен съд – Варна

- Наръчник на журналиста на Окръжен съд – Габрово

» НОВИНИ ОТ ЕВРОПА

стр.15

- Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 22 май 2012 година относно правото на информация в наказателното производство

- Награда „Кристални везни на правосъдието“ 2012 г.

- „Продължителността на съдебните производства във въззивна и касационна инстанция в държавите-членки на Съвета на Европа“ – доклад на Европейската комисия по ефективност на правосъдието (СЕПЕЖ)

- На 23.02.2012 г. сдружението „Програма за развитие на съдебната система“ (ПРСС) съвместно с Посолството на САЩ в България организира открита дискусия посветена на практическите аспекти в борбата с корупцията в съдебната система. Домакин на събитието бе Националният институт на правосъдието. Дискусията беше открита от г-жа Сюзан Сатън, заместник-посланик на Посолството на САЩ в България.

Питър Ейнсуърт, федерален прокурор към Министерството на правосъдието на САЩ, и Анка Журма, старши прокурор към Върховната касационна прокуратура на Румъния, очертах общата картина на борбата с корупцията в своите държави. Дватама обърнаха специално внимание на законната и институционална рамка, както и на приложимите процедурни правила там. Особен интерес за присъстващите представляваше обсъждането на конкретните дела, по които двамата са работили.

Допълнителна информация за събитието, както и представените материали, може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/672>

- ПРСС в сътрудничество с Висшия съдебен съвет (ВСС) организира работна група, разработваща стандарти за създаване на унифицирана визия на интернет страниците на съдилищата. В нея участват магистрати, съдебни служители и специалисти по информатика. Концепцията за разработваните стандарти ще бъде осъществена в рамките на бъдещ проект, в който ВСС и ПРСС ще си партнират.

Повече информация за инициативата може да намерите в раздел „Новини“ на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/news> .

- В изпълнение на стандарт 5 „Съдът анализира ефекта от нови политики и законодателни решения и информира компетентните органи“ от План 2, ПРСС подкрепи провеждането на конференция под мотото „Съдебната реформа е мисия възможна“, по време на която бяха представени идеи за реформа в съдебната система и въвеждането на електронно правосъдие в България. Конференцията се проведе на 6 март 2012 г. и премина при голям интерес от страна на съдии, политици и медии. Идеите, обобщени в „План за действие за реформи в съдебната система“, са разработени от „Форума на съдилищата в България“, неформално обединение на съдии от цялата страна, възникнало преди три години. 41 български съдилища, от които 10 окръжни и 31 районни, стоят зад Плана.

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

<http://www.prss-bg.org/>

Програмата за развитие на съдебната система (ПРСС) е неправителствена организация, чиито експерти от 2002 г. подпомагат изграждането и развитието на ефективна и прозрачна съдебна система в България.

ПРОГРАМА „СЪДИЛИЩА-МОДЕЛИ И СЪДИЛИЩА-ПАРТНЬОРИ”

Програмата „Съдилища-модел и съдилища-партньори” бе създадена през 2003 г. Нейната главна цел е да повиши ефикасността на работата на българските съдилища чрез създаване на устойчиви практики за управление на съдилищата, които да доведат до подобряване на достъпа на гражданите до правосъдие, съкращаване на срока за разглеждане на делата и повишаване на общественото доверие в работата на всеки съд.

ПЛАН ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА СЪДА

Планът съдържа набор от ясно дефинирани стандарти, указания за прилагането на всеки един от тях и скала за измерване на напредъка, формулирани по начин, който позволява адекватно да се оценят постиженията и нуждата от допълнителни стъпки.

Събитието бе осъществено с подкрепата на посолството на САЩ и фондация „Америка за България”. Присъстваха вицепремиерът и министър на вътрешните работи Цветан Цветанов и неговият заместник Веселин Вучков, министърът на правосъдието Диана Ковачева и заместник-министърът Деница Вълкова, председателят на Върховния касационен съд проф. д-р Лазар Груев, членове на ВСС, посланикът на САЩ в България Джеймс Уорлик, дипломати от държави-членки на ЕС.

Допълнителна информация за събитието, както и представените материали, може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/697>.

● ПРСС организира две обучения за административни ръководители/говорители на съдилища между 13 и 16 март в Сливен. В тях взеха участие общо 30 представители на съдилища от цялата страна. Лектори бяха известните журналисти Петко Георгиев и Светла Петрова, които имат дългогодишен опит в радиото и телевизията.

Освен лекции за същността на медиите и предизвикателствата в отношенията съдилища-журналисти програмата включваше и практически занимания – писане на прессъобщение и телевизионно интервю по реални случаи, предложени от самите участници.

Темите от обучението са събрани в Наръчник, който бе раздаден на всеки участник в края на семинара.

Допълнителна информация за събитието, както и образци на учебните материали, може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/774>

ПРОЕКТ „УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА РАБОТНИТЕ ПРОЦЕСИ В СЪДА”

ИЗПЪЛНИТЕЛ: Програма за развитие на съдебната система (ПРСС)

СРОК: ян. 2010 – дек. 2012

ФИНАНСИРАЩА ОРГАНИЗАЦИЯ: Фондация „Америка за България”

ЕКИП НА ПРОЕКТА

Велислава Делчева
Верджиния Ананиева
Галина Кирова
Марин Кошутков
Нина Делимаринова
Силвина Собаджиева
Деница Янкова
Николай Димитров
Ива Тончева

Информация за контакти:

Програма за развитие на съдебната система
София 1407,
бул. Н. Й. Вапцаров“ № 25, ет. 1
office@prss-bg.org
<http://www.prss-bg.org>

AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION
Фондация Америка за България

Фондация „Америка за България” подпомага развитието и растежа на динамичен частен сектор в полза на свободна и демократична България. Основана през 2008 г., Фондацията е наследник на Българо-американския инвестиционен фонд, създаден от Правителството на САЩ чрез Американската агенция за международно развитие. Грантовете, които Фондация „Америка за България” предоставя, продължават отношенията на доброжелателство и приятелство между народите на САЩ и България.

● На 14 март 2012 г. представител на ПРСС посети Районен съд – Сливен, който е измежду 33-те български съдилища, прилагащи втория План за подобряване на работата на съда (План 2).

Като основни теми на срещата с ръководството на съда се очертаха досегашните резултати от участието на РС – Сливен в проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда” и в работната група по инициативата за изработване на „Наръчник по управление на Интегрирана система за управление и контрол (ИСУК)”, приет от ВСС за препоръчителен национален стандарт през месец април тази година.

На съвместна пресконференция след срещата председателят на РС – Сливен Ангел Гагашев и правният консултант на ПРСС Нина Делимаринова представиха постиженията на съда по проекта, както и нововъведената административна услуга, даваща възможност на хора със зрителни увреждания да се запознават със съдебните актове.

Информация за срещата може да намерите и на блога на пресцентъра на РС – Сливен на адрес:

<http://preszantar.blog.bg/novini/2012/03/15/povishavane-kachestvoto-na-pravorazdavane-v-raionen-syd-sliv.921062>

● Петата среща на Комитета по оценка се състоя на 30 и 31 март 2012 г. в гр. София.

Членовете на Комитета посветиха първия ден от нея на оценяване изпълнението на План 2 от съдилищата, участващи в проекта, на база отчетните доклади за периода юли – декември 2011 г. Резултатите показват, че 9 съдилища, измежду 33 участващи в проекта, са успели да изпълнят [критериите на Комитета по оценка, формулирани с решение от 26.03.2011 г.](#), и предстои да бъдат обявени за съдилища-модели, а средното ниво на изпълнение на План 2 за отчетния период е 57%.

Вторият ден от заседанието бе посветен на идентификация и обсъждане на добри практики. Сред тях бяха открити осигурената техническа възможност за осъществяване на видео-конференции връзки по международни наказателни процеси на ОС – Варна, както и техният проект за създаване на регистър на вещите лица, стажантската програма на РС – Варна и политиките за повишаване на квалификацията на съдии и съдебни

СЪДИЛИЩА, КОИТО РАБОТЯТ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПЛАНА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА СЪДА 2

Окръжен съд – Благоевград

Окръжен съд – Варна

Окръжен съд – Велико Търново

Окръжен съд – Враца

Окръжен съд – Габрово

Окръжен съд – Добрич

Окръжен съд – Смолян

Окръжен съд – Шумен

Районен съд – Благоевград

Районен съд – Бургас

Районен съд – Варна

Районен съд – Враца

Районен съд – Горна Оряховица

Районен съд – Несебър

Районен съд – Петрич

Районен съд – Разлог

Районен съд – Радомир

Районен съд – Севлиево

Районен съд – Сливен

Районен съд – Смолян

Районен съд – Хасково

Районен съд – Чепеларе

Районен съд – Шумен

Районен съд – Ямбол

Административен съд – Варна

Административен съд – Велико Търново

Административен съд – Видин

Административен съд – Разград

Административен съд – Русе

Административен съд – София-област

Административен съд – Хасково

Административен съд – Шумен

Административен съд – Ямбол

служители на РС – Хасково. Тези и останалите добри практики от периода ще бъдат представени подробно в електронния бюлетин и на интернет страницата на ПРСС, както и в сборника с добри примери и съдебни практики, който ще бъде издаден в края на настоящия проект.

Повече информация за заседанието, заедно с резюме на решенията, взети на срещата, може да намерите на интернет страницата на ПРСС:

<http://www.prss-bg.org/node/811>

● На свое заседание на 05.04.2012 г. ВСС прие за препоръчителни за всички съдилища в страната стандартите на втория План за подобряването на работата на съда (План 2).

План 2 е в основата на проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, изпълняван от ПРСС, финансиран от Фондация „Америка за България“. Той се състои от 24 стандарта за качество, по които съдилищата работят, за да подобрят дейността си, заедно с набор от практически насоки за тяхното прилагане. Стандартите засягат различни сфери за управление на съдилищата – политики и планиране; управление на съда; развитие на човешките и материалните ресурси; съдебни процедури; достъп до правосъдие; повишаване на доверието в работата на съда.

Към настоящия момент 33 от общо 49-те съдилища-участници в програмата „Съдилища-модели и съдилища-партньори“ работят по изпълнението му.

С текста на протокола от заседанието на ВСС от

ПРЕДСТОЯЩИ КЛЮЧОВИ ДАТИ И ДЕЙНОСТИ

Резултати от социологическото проучване „Обществени нагласи към съдебната система в България“, септември, 2012 г.

Обучения по проекта „Обучение по основни счетоводни познания и практики за съдии, разглеждащи дела по несъстоятелност“, септември – октомври, 2012 г.

Среща на Комитета по оценка, септември, 2012 г.

Среща на председателите на съдилищата-модели и съдилищата-партньори, ноември, 2012 г.

Сборник с добри примери и практики, ноември, 2012 г.

05.04.2012 г. може да се запознаете на интернет страницата на ВСС (раздел „Заседания на ВСС“ / „Протоколи“):

<http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm>

● На свое заседание на 19.04.2012 г. ВСС взе решение да приеме Наръчника по управление на Интегрирана система за управление и контрол /ИСУК/ за препоръчителен национален стандарт за всички български съдилища.

Наръчникът е продукт на най-мащабната инициатива, развита в рамките на проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, в която се включиха представители на седем български съдилища, от различни нива в системата, членове на ВСС и отдел „Вътрешен одит“ към него.

Работната група, разработила Наръчника, е съставила повече от 150 вътрешни правила и процедури, свързани с управленските процеси в съда и контролните действия относно вътрешната организация и администрация на работата, управлението на човешките и материалните ресурси и бюджетирането. Те покриват всички раздели от втория План за подобряване на работата на съда и са мерки в изпълнение на 15 от общо 24 стандарта за качество, включени в него.

С текста на протокола от заседанието на ВСС от 19.04.2012 г. може да се запознаете на интернет страницата на ВСС (Заседания на ВСС/Протоколи):

<http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm>

● Деветнадесет наказателни съдии от окръжни и районни съдилища в Пловдив, Хасково, Сандански, Варна, Горна Оряховица, Благоевград, Несебър, Асеновград, Велико Търново, Кюстендил, Трън, Смолян, Пазарджик, Ямбол, Бургас, Шумен и Разлог участваха в семинар „Участие на деца в правни процедури“, организиран от ПРСС в Пазарджик на 17 и 18 май с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“.

Лектори бяха д-р Надя Стойкова, изпълнителен директор на Института по социални дейности и практики (ИСДП), и Мариана Шотева, съдия от Районен съд – Пазарджик.

Основната цел бе съдиите да се запознаят с добри практики и работата с деца, когато те са участници в правни процедури като жертви или правонарушители. Засегна-

ти бяха теми като: насилието над деца и неговите последици; психология на детето; специфики на работата с непълнолетни извършители; междуинституционално взаимодействие и услуги за деца и др.

Допълнителна информация за събитието, както и образци на учебните материали, може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/830>.

- На 31 май и 1 юни в Габрово ПРСС организира обучение на тема „Лидерство и стратегическо планиране“ с финансовата подкрепа на фондация „Америка за България“. Участваха 15 председатели, заместник-председатели, административни секретари, съдебни администратори от окръжни и районни съдилища в Габрово, Велико Търново, Севлиево и Горна Оряховица, както и експерти от ПРСС.

Обучението се водеше от Марияна Микова, съдия в Административен съд – Велико Търново.

Представени бяха различните лидерски модели и функции, като специално внимание бе отделено на лидерските роли: лидерът като стратег и водач; лидерът като координатор и контролор; лидерът като организатор и лидерът като ПР. Чрез конкретни примери председателите на съдилища и съдебните администратори демонстрираха разпределението на лидерските дейности между тях.

Вторият ден на обучението бе посветен на стратегическото планиране, на неговите етапи и методи от гледна точка на нуждите на съда. Оживени дискусии предизвика темата „Визия, мисия и стратегически план на съда“. Разделени по групи, участниците оценяваха реални стратегии на кандидати за ръководители в съдебната система.

Допълнителна информация за събитието, както и образци на учебните материали, може да намерите на интернет страницата на ПСС:

<http://www.prss-bg.org/node/862>

- Трима представители на ПРСС – Велислава Делчева, Силвина Собаджиева и Нина Делимаринова – участваха в Петата конференция на Международната асоциация за съдебна администрация, която се състоя от 13 до 15 юни в Хага. Темата на конференцията бе „Предизвикателствата при изграждането и управлението на силни и справедливи съдилища в епохата на несигурност“.

В конференцията участваха 340 представители на 42 държави, сред които съдебни ръководители, министри на правосъдието, съдии, служители в съдебната система и практикуващи юристи, представители на академичните среди и на неправителствения сектор, всички те активно работещи в сферата на върховенството на закона. От българска страна участваха още

представители на ВСС, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Върховната касационна прокуратура.

Голяма част от представените теми в пленарните сесии и отделните панели бяха със сравнително правен характер. Разгледани бяха различните модели на гражданско участие в наказателното правораздаване – чрез съдебни заседатели или непрофесионални съдии, представени бяха добри практики, свързани с въвеждането на ИТ иновации в работата на съда и актуални тенденции в съдебния ПР. Отделни дискусии бяха посветени на методите за подобряване на административните услуги, предоставяни от съдилищата на гражданите, във време на криза, както и на резултатите от дейността на групата, изработваща единни европейски стандарти за юридическо образование. Тези и още много други теми бяха представени на общо 14 дискуссионни групи и пленарни заседания в рамките на два дни.

Основната оценка, с която представителите на ПРСС се върнаха от конференцията, е, че съдебните системи на представените на нея държави работят за по-голямото отваряне на съда към гражданите, стремят се към използването на иновативни технологии и нови форми на международно сътрудничество. Българските съдилища следват международните стандарти в областта на управлението на

съдилищата и качеството на правораздаването, но трябва да се положат още усилия за популяризиране на постиженията им, както на национално така и на международно ниво.

● Първото от серията обучения по проекта „Обучение по основни счетоводни познания и практики за съдии, разглеждащи дела по несъстоятелност“ се състоя на 19 и 20 юни 2012 г. в София.

Проектът стартира през месец април тази година и се изпълнява от „KPMG България“ и ПРСС в сътрудничество с Националния институт на правосъдието и с финансовата подкрепа на Европейската банка за възстановяване и развитие. Целта му е да бъде разработена учебна програма и материали за присъствени семинари и модул за дистанционна форма на обучение, представящи основни счетоводни познания за съдии, специализирани в сферата на несъстоятелността. След края на проекта те ще станат част от обучителната програма на Националния институт на правосъдието.

По време на пилотното обучение 34 съдии от 11 български съдилища имаха възможност да получат знания за действащата в България счетоводна рамка и принципите за водене на счетоводство, извършването на финансово-счетоводен анализ, независимия финансов одит и различните методи за оценка на активи.

До края на годината ще се проведат още три подобни обучения в апелативните

центрове: Велико Търново, Варна и Бургас.

Допълнителна информация за събитието, както и образци на учебните материали, може да намерите на интернет страницата на ПРСС:

<http://www.prss-bg.org/node/913>

● Девет съдилища бяха обявени за „моделни“ по втория План за подобряването на работата на съда (План 2) на специална церемония в Трявна по време на срещата на председателите на съдилища-моделни и съдилища-партньори по проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, изпълняван от ПРСС и финансиран от фондация „Америка за България“.

План 2 е в основата на проекта и се състои от 24 стандарта за качество, които ВСС прие като препоръчителни за всички съдилища в страната през април тази година. Деветте нови съдилища, изпълнили повечето от стандартите му, са административните съдилища в Русе, Разград и Ямбол, окръжните съдилища във Варна, Враца, Добрич и Смолян и районните съдилища в Благоевград и Чепеларе.

Деветте съдилища бяха поздравени от Ленко Ленков, програмен директор „Гражданско общество“ във фондация „Америка за България“, както и от председателя на Управителния съвет на ПРСС – Велислава Делчева.

Поздравления в началото на срещата поднесоха още и председателят на Върховния касационен съд проф. д-р Лазар Груев, членът на Висшия съдебен съвет Радка Петрова и председателят на Окръжен съд – Габрово Севдалина Герова.

По време на първия ден на срещата Георги Ангелов, старши икономист в Институт „Отворено общество“ – София, говори за програмното бюджетиране в съдебната

система. „Измененията в Закона за съдебната власт: статут на съдии, прокурори и следователи; електронно правосъдие; отчитане на товареността на магистратите“ бяха представени от заместник-министъра на правосъдието Деница Вълкова.

Вторият ден даде възможност на участниците чуят две презентации на тема електронно правосъдие, както и да се включат в четири дискуссионни групи на тема: „Електронни инструменти за осъществяване на е-правосъдие“, „Ново съдебно райониране“, „Наръчник на журналиста“, „Пример за партньорство и ученически стажове в Районен съд – Варна“.

Това бе четвъртата среща на председателите на съдилища-моделни и съдилища-партньори в рамките на тригодишния проект на ПРСС. 86 са участниците в срещата – представители на съдилища от цялата страна, от Министерството на правосъдието, членове на ВСС, Върховния касационен съд и на Националния институт на правосъдието, гости от чуждестранни мисии, акредитирани в България.

Повече информация за събитието, заедно с дневен ред и копия от презентиранияте материали можете да намерите на специалната секция на интернет страницата на ПРСС:

<http://www.prss-bg.org/node/929>

ИНТЕРВЮ:

Марияна Лазарова,
съдия в Административен съд – Велико Търново
**„Какво значи добрият ръководител в
съдебната система?“**

Какво е добрият ръководител в съдебната система? Има ли точно определение?

Определение за добър ръководител няма. За мен това е сбор от различни качества и разнообразни умения – част от тях човек носи в себе си, други придобива с времето и натрупването на опит понякога на принципа „проба-грешка“. Добрият ръководител в съдебната система е този, който успява да накара обществото и микросредата да разберат, че съдът не е това, което медиите често представят.

Обучението, което направихте в Габрово на 31 май и 1 юни, бе насочено повече към лидерите и лидерството в съдебната система. Има ли съдебни лидери?

Мисля, че да. Някои от тях са лицата на съдебната система – популярни и познати. Има и лидери, които не се афишират толкова често, но правят не по-малко съответният съд или организация в съдебната система да работи добре. Те съумяват да мотивират екипите си, да „отглеждат“ хората в тях, умеят да виждат добре в бъдещето, както и да накарат обществото да погледне с други очи на съдебната система.

Говорите за формалните или за неформалните лидери? А може би има съвпадение между тях...

Личното ми мнение е, че лидерите в съдебната система съвпадат в голямата си част с административните ръководители. Тези наши колеги носят своеобразна харизма. Част от тях не обичат да се афишират. Има обаче и неформални лидери.

Лидери „в сянка“ ли са това?

Не, не. Те по-скоро са част от екипа на формалните лидери, но допълват техните качества, които формалните лидери не притежават или пък в по-малка степен успяват да използват във всекидневната си работа. Лидерите „в сянка“, например, са хората, които успяват да разработят нещо ново. Съдебната система е сравнително консервативна и формалните лидери се стараят да спазват ограниченията, които системата налага. А неформалните са тези, които дават новите решения.

Истинските лидери в съдебната система, независимо дали са формални или не, са тези, които успяват да внедряват в практиката нови добри идеи.

Какво зависи само от съда, за да има видими подобрения? Какво може да се направи, без да се чака финансиране?

Организацията. Отношението към хората. Това, което е най-трудно на колегите-лидери в съдебната система, е да бъдат добри ПР-и. А това е нещо, което не струва финансов ресурс, а е въпрос на промяна на отношението към четвъртата сила, каквато са медиите. Една такава промяна на отношението на административните ръководители, на лидерите в съдебната система към медиите би могла да постигне чудеса, да доведе до бърза и много съществена промяна в обществената нагласа към съдебната система. Според мен първата стъпка в това отношение е направена и то специално от съдилищата, които работят с ПРСС. И тази стъпка се казва „Обучение на

ПР или магистрати в съдилища”, в които няма назначени специализирани служители за работа с медиите. Факт е, че това обучение не само за мен, а и за много от моите колеги се оказва безкрайно ценно и ни даде нов поглед какво можем да направим в съдилищата, в които работим, без да използваме финансови ресурси и как да повишим общественото доверие в съда.

Това може би е и най-ценното качество на лидерите – нетрадиционните решения на общи проблеми.

Пълния тест на интервюто със съдия Мариана Лазарова може да намерите на интернет страницата на ПРСС:

<http://www.prss-bg.org/node/907>

***Мариана Микова Лазарова-Кабакчиева** е родена през 1968 г. в Тетевен. Завършва средно образование в родния си град. Възпитаник е на Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Магистър по европейско право.*

Професионалната ѝ кариера започва през 1993 г. като стажант-съдия в Софийския градски съд. От месец август 1993 г. е районен съдия в Районен съд – Горна Оряховица. Заместник-председател на РС – Горна Оряховица, а след това и председател на същия съд. От 03.01.2007 г. е председател на Административен съд – Велико Търново. Към настоящия момент е съдия в същия съд.

Активно работи с Американската агенция за международно развитие от 2002 г., а след това и с ПРСС.

Преподава в НИП, като води обучения на съдебната администрация за работа по административни дела, както и обучение на магистрати по лидерство и стратегическо планиране.

Мариана Шотева,
съдия в РС – Пазарджик

„Нужна е по-добра координация между институциите при случаите с деца-жертва на насилие“

Какви са задължителните и препоръчителни международни стандарти за детско правосъдие? Как международната правна рамка действа в България?

Главният съществуващ международен инструмент в областта на закрила на правата на децата, включително срещу сексуална експлоатация, е Конвенцията за правата на детето на ООН. България е страна по нея, ратифицирала е Конвенцията, която дори е с предимство пред вътрешното законодателство. България е подписала и ратифицирала и Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето на ООН. В него са дадени минималните стандарти за разпит и е изведен основният принцип за най-добрия интерес на детето, както и за неповторна травма на детето, като се ограничи броят на разпитите.

Много е важно, че страната ни ратифицира през ноември 2011 г. Конвенцията на Съвета на Европа за защита на децата срещу сексуалната експлоатация и сексуалното насилие.

Конвенцията е в сила от април тази година. В нея изрично е посочено, че трябва да се направят промени в процесуалните закони на всички страни, които са я ратифицирали. Основната цел е на първо място да е интересът на детето, като той бъде защитен по начин, който не накърнява правата на обвиняемия/подсъдимия в наказателното производство, който е страна в процеса и е закрилян от Европейската конвенция за правата на човека.

Какви точно промени България трябва да направи, за да бъде в крак с международните стандарти за детско правосъдие?

Основно промени са нужни в Наказателно-процесуалния кодекс във връзка най-вече с провеждането на разпита на дете, което е жертва и свидетел на тежки престъпления, най-вече сексуални престъпления – блудство, изнасилване, трафик, скланяне към проституция. Това ще засегне всяко лице, ненавършило 18 години, няма значение дали малолетно или непълнолетно. Би трябвало да се спуснат стандарти за работа на досъдебното производство.

Казвате, че България е възприела много от международните стандарти за детско правосъдие? Като имате предвид Вашата практика и опита Ви по проекта „Чуй детето“, къде виждате проблеми в прилагането на приетото законодателство?

Мариана Шотева завършва право в Югозападния университет „Неофит Рилски“ в Благоевград през 1999 г., както и магистратура „Международни отношения“ през 2009 г. От 2000 г. до 2005 г. работи като юрисконсулт в ТП на НОИ – Пазарджик. През 2005 г. постъпва като наказателен съдия в Районен съд – Пазарджик. През 2008 г. започва активно да се занимава с инициативи, насочени към децата, като участва в проектите „Чуй детето“ и „Чуй детето 2“, съвместно с ИСДП, финансирани от Фондация „ОУК“ – Женева. Участва в разпити на деца в първата изградена „синя стая“ в Пазарджик. През 2009 г. и 2010 г. е лектор в НИП на тема „Международно-правни стандарти за разпит на деца“. През 2009 г. участва като член на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните – Пазарджик. През 2012 г. участва в две „кръгли маси“ за „Стандарти за разпит на деца, жертва или свидетел на престъпление“ и в обучение за разследващи полицаи от ОДМ-ВР – Пазарджик. Шотева бе сред основните лектори на семинара „Участие на деца в правни процедури“, организиран от ПРСС на 17 и 18 май 2012 г. в Пазарджик.

Недобрата координация между институциите е основният проблем. Затова се предлагат тези стандарти, за да се подобри и улесни координацията и взаимодействието между институциите. Много е важно, когато едно дете е жертва, всички институции да бъдат обединени. Всеки трябва да си върши неговата работа, но да има координация между социалния работник, разследващия полицай, лицето, което извършва подготовката на детето. Тази координация е много важна.

Бихте ли показали това взаимодействие с конкретен пример? Има насилие над дете, примерно, как се задейства координацията?

Ще Ви дам конкретен пример от реалността. Има насилие над две деца, чиито имена няма да споменавам. Направен бе разпит в „синята“ стая (обзаведена по детски стая, в която разпитът на детето е зад „венедианско“ стъкло). Присъствал е съдия и доколкото знаая от присъствалите колеги, получил се е добър разпит, тъй като е бил воден всъщност чрез психолога. С децата е работено предварително, те са били подготвени. Не мога да кажа каква ще е присъдата, тъй като делото още не е приключило.

Пълния текст на интервюто със съдия Мариана Шотева може да намерите на интернет страницата на ПРСС:
<http://www.prss-bg.org/node/856>

Добри съдебни практики

Цел 11. Съдът прилага политики за използването на информационните технологии.

◆ АДВОКАТИ ОЦЕНЯВАТ СЪДИИ

За улеснение на гражданите, страните по делата и адвокатите, Административен съд – Русе взема решение да публикува на интернет страницата си освен задължителните текстове на постановените съдебни актове – решения и определения, още и информация за движението на делото, за заведените входящи и изходящи документи, графици на заседанията, делата от обществен интерес.

Информационният модул от интернет страницата на съда работи на принципа на търсене и публикуване на информацията. Критериите за търсене се задават от потребителите. Търсенето се извършва в базата данни на деловодната програма и прикачените към нея съдебни актове и протоколи. В справката, появяваща се в резултат на търсенето, са предвидени линкове (връзки) към движение на делото, протоколите, съдебните актове.

Началото по изграждане на информационния модул е поставено с разработване на справка за движението на делото. Впоследствие предоставената информация бе разширена с изграждане на връзки към протоколите от открити съдебни заседания и към съдебните актове. Допълнително са разработени и предложени нови справки и критерии за търсене: насрочени съдебни заседания, постановени и влезли в сила съдебни актове, входящи и изходящи документи, дела от обществен интерес. В процес на обсъждане е идеята за осигуряване на оторизиран достъп на външни лица след предварителна заявка до пълната

справка за движението на делото и необезличените текстове на протоколите и съдебните актове.

Информационният модул предоставя информация за:

- Движението на делото: вид, номер и година на делото;
- График за заседанията: за определена дата и за конкретно посочен период;
- Свършени дела/съдебни актове: за определена дата и за конкретно посочен период;
- Влезли в законна сила съдебни актове: за определена дата и за конкретно посочен период;
- Документи (входящи/изходящи): по вид, по номер и по година на документа;
- Дела от обществен интерес – за конкретна година.

Справките, разработени и достъпни от сайта на АС – Русе, дават по-детайлна и пълна информация спрямо изискването за публикуване на текстовете на съдебните актове. По този начин страните по делата или гражданите могат да видят на какъв етап се намира делото в момента или подаденият от тях входящ документ. Информацията се обновява 4 пъти дневно, като за улеснение е и обновяващата се „карта на сайта“, която представя структурата на сайта и се променя автоматично едновременно с извършената промяната.

Цел 8. Ръководството на съда развива ефективни работни отношения с всички лица, институции и организации, които взаимодействат с него.

◆ УЧЕНИЧЕСКИ СТАЖОВЕ

Традиционно РС – Варна поддържа и развива партньорски връзки с Варненската

търговска гимназия. Училището е сред малкото в страната, които застъпват в програ-

мите си обучение по машинопис и бързопис/стенография – умения, необходими особено за съдебни секретари. Справка показва, че близо ¼ от настоящия състав на всички съдебни служители в институцията имат диплом за средното си образование именно от това училище. Съдът използва различни форми, за да поддържа жива и ползотворна връзката с преподаватели и поредни ученически випуски.

Редовно през последните години Районният съд организира открити дни и беседи на магистрати с ученици, както и ежегодно става домакин на 10-20 ученици от гимназията при провеждането на инициативата „Мениджър за един ден“. По време на тези прояви учениците се запознават най-общо с работата и местоположението на отделните служби и звена, получават информация за правилата за вътрешния ред и пропускателния режим в съдебната сграда, формират впечатления за спецификата в организацията на работа на съдебните служители и типа на потребителите на съдебно-административни услуги. Традиционно при подобни инициативи на учениците се възлага да изпълняват конкретни административни задачи – наблюдават работата в деловодствата, провеждат анкети сред потребители на административни услуги, формулират предложения за информационно обезпечаване или необходимост от различни информационни брошури и указателни табели. Впоследствие, съвместно с ръководството на съда се дискутират и анализират техни бележки и преки впечатления (които понякога са ценни като „външен поглед“ към системата с ефекта на „таен клиент“ или просто с интересна идея ...) Около половината от участващите в откритите дни в съда ученици изявяват желание за провеждане на практически стажове в институцията.

Стажът на ученици в съда (зрелостници от 11 и 12 клас) се провежда след подписване на договор между директора на гимназията и административния ръководител на съда, в който изрично е упоменат периодът на провежданата практика и общо отработваните от всеки ученик работни дни. Към договора се прилага пълен списък на стажантите с ко-

ординати за връзка с тях, а непосредствено преди започване на стажа всеки един от тях попълва декларация, че няма да уврежда дела/документи или да разгласява данни/обстоятелства и ще спазва указанията на прикрепения към него служител. Съгласно постигнатата договореност служители и особено членове на регионалната секция на Националното сдружение на съдебните служители поемат конкретни допълнителни ангажименти по обучението и провеждането на текущи и летни стажове на ученици от гимназията в деловодствата на съда, бюро „Призовки“ и информационния център. Учениците се разпределят по отделните служби и имат възможност да наблюдават и изпълняват конкретно възложени им задачи под надзора на съответния служител, като същевременно формират преценка, доколко ги привлича и устройва работата в съдебната администрация. Те попълват дневник за отчитане на стажа пред преподавателите си, който се завежда от съдебния администратор.

Посредством формираните впечатления на служителите-надзорници от представянето на стажантите и заявления интерес към професията от тяхна страна в РС – Варна се създава собствена база-данни с координати на кандидати за работа от провежданите стажове (както и от предишни конкурси). При възникнала необходимост на практика се използва възможността за назначаване на успешно представил се стажант до конкурс за места на съдебни служители в продължителен отпуск по болест или майчинство.

На практика доразвиване на партньорските отношения с преподаватели от Варненската търговска гимназия има и в посока разширяване на извънинституционалното сътрудничеството – чрез контактите със сформиранията общоградска „Лятна школа по бързопис“. През годините са организирани забавни състезания по бързопис между съдебни секретари и участници от школата. Конкретен резултат от ползотворните връзки е постигнатото принципно споразумение за включване при необходимост на преподавател от школата като лектор в обучителни семинари за съдебни служители.

Цел 19. Съдът прилага процедури за достъп до съдебна информация.

Цел 23. Съдът работи прозрачно.

◆ НАРЪЧНИК ЗА ЖУРНАЛИСТИ

През 2012 г. пресслужбата при Окръжен съд – Габрово разработи „Наръчник за журналисти“, предназначен да подпомага работата на репортерите, отразяващи работата на правораздавателните органи. Авторите на наръчника отчитат трудностите, които срещат журналистите работещи в тази сфера, предвид спецификата на правната терминология и преобладаващото сред масовата публика непознаване на процесуалните и материални закони. В този смисъл, журналистическите материали имат не само информативен, но и образователен характер и в интерес на всички е те да са точни, разбираеми и същевременно издържани от правна страна.

Наръчникът може да послужи като навигатор в разнообразието от съдебни процедури, като в него се проследяват основните моменти от образуването до приключването на съдебните производства. Поставени са акценти и върху някои специфични особености в работата на съдилищата, обусловени от действието на законовите норми.

В началото се разглеждат процедурите по образуването на делата въз основа на депозираните пред съда книжа – докладване на постъпилите документи, определяне вида на делото, разпределяне на съдията-докладчик, проверка на книгата, насрочване на делото в открито съдебно заседание.

В следващия раздел е отделено място на откритите съдебни заседания по граждански и наказателни дела (общ исков процес и наказателни дела, разглеждани по общия ред). Накратко се представят страните в съответния спор, съдебните състави и мерките за осигуряване на реда в съдебната зала. Разясняват се законовите предпоставки за даване ход на делото или за неговото отлагане и се проследяват основни етапи от съдебното дирене.

На следващо място се разглеждат съдебните актове, приключващи съответното производство, и възможностите за въззивно и касационно обжалване.

В наръчника се представят накратко и някои други производства, в това число обезпечителни, изпълнителни и охранителни граждански производства, при които се прилагат по-различни процесуални правила и са по-слабо познати на обществеността. Повече място е отделено на привличащите вниманието на медиите наказателни производства по вземане на мярка за неотклонение „задържане под стража“, съкратено съдебно следствие или решаване на делото със споразумение.

В последната част на разработката са представени възприетите и прилагани от Окръжен съд – Габрово практики за работа с медиите, включително изготвяне и разпространение на прессъобщения, провеждане на пресконференции, интервюта, работни срещи и регламентиране достъпа на журналисти до съдебни дела.

Представеният наръчник не изчерпва всички аспекти от дейността на правораздавателните органи, но съдържа примери от практиката, които илюстрират как са организирани работните процеси в съда и в каква посока биха могли да се развиват събитията в съдебната зала.

Споделените практики за работа с медиите са плод на няколкогодишна съвместна дейност и са съобразени както със законовите норми, така и с разбирането за нуждата от точна, достоверна и своевременно оповестена информация.

Наръчникът е поместен на интернет страницата на Окръжен съд – Габрово в раздел „ПРЕСО-ФИС“.

Приложения:

1. Наръчник за журналисти:

http://www.os-gabrovo.org/Press/Naruchnik_jurnalisti.pdf

Новини от ЕВРОПА

Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:142:0001:0010:bg:PDF>

● Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 22 май 2012 година относно правото на информация в наказателното производство

ЕС Директивата се установяват минимални правила относно правото на информация на заподозрените лица или на обвиняемите относно техните права в наказателното производство и относно обвинението срещу тях. С нея също се установяват правила относно правото на информация на лицата, за които е издадена европейска заповед за арест и правата им.

Приемането на Директивата е в изпълнение на мярка Б от Пътната карта за укрепване на процесуалните права на заподозрени лица или на обвиняеми в рамките на наказателното производство, приета с резолюция от 30 ноември 2009 г. на Съвета на Европейския съюз, призоваваща за поетапно приемане на мерки по отношение на правото на писмен и усетен превод (мярка А), правото на информация за правата и информация за повдигнатите обвинения (мярка Б), правото на правен съвет и правна помощ (мярка В), правото на контакти с роднини, работодатели и консулски служби (мярка Г) и специални гаранции за заподозрени лица или за обвиняеми, които са в уязвимо положение (мярка Д).

Според разпоредбите на Директивата, ако заподозряно лице или обвиняем бъде арестуван или задържан, трябва да му се предостави информация за приложимите процесуални права посредством писмена декларация за правата, изготвена на лесноразбираем език по такъв начин, че да се подпомогне тези лица да разберат своите права. Такава декларация за правата се предоставя незабавно на всяко задържано лице, когато свободата му е отнета чрез действията на правоприлагащите органи в рамките на наказателно производство. В нея следва да се съдържа основна информация за всички възможности за обжалване на законосъобразността на ареста, за постигане на преразглеждане на задържането или за отправяне на искане за условно освобождаване, когато и доколкото такова право съществува в националното законодателство.

С цел подпомагане на държавите-членки при съставянето на декларация за правата, в Приложение I към Директивата е предвиден образец.

EUROPEAN COMMISSION FOR
THE EFFICENCY OF JUSTICE
(CEPEJ)
European Crystal Scales of
Justice Prize 2012

http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/events/edcj/cristal/2012/Communique_Presse_cristal_2012_en.asp

EUROPEAN COMMISSION FOR
THE EFFICENCY OF JUSTICE
(CEPEJ)
**Study on Council of Europe
Member States Appeal and
Supreme Courts' Lengths of
Proceedings**

<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2033122&SecMode=1&DocId=1816850&Usage=2>

● Награда „Кристални везни на правосъдието“ 2012

В началото на годината Съветът на Европа съвместно с Европейската комисия взе решение да организира шестото издание на наградата „Кристални везни на правосъдието“.

Целта е наградата да подпомогне идентифицирането и разпространението на иновативни практики в сферата на гражданското правосъдие, които подобряват ефективността и качеството на правораздавателния процес и функционирането на съдебните системи на държавите-членки.

В процедурата за 2012 г. могат да се включат съдилища, сдружения на юристи, прокуратури, НПО и всички други организации, работещи в сферата на върховенството на закона в страни-членки на Европейския съюз или Съвета на Европа.

● Анализ на продължителността на съдебните производства в държавите-членки на Съвета на Европа

Докладът представя анализ на продължителността на съдебните производства във въззивните и касационните инстанции на база информацията, събрана по време на Оценката на съдебните системи в Европа за периода 2008 – 2010 г., осъществена от Европейската комисия за ефективност на правосъдието (СЕПЕЖ). В изложението са разгледани 14 индикатора, измежду които: продължителност на разглеждането на дела, общ процент на разрешените дела, отделните им стойности при различните видове дела (граждански, наказателни и административни), както и вариации на дадените показатели за периода 2008 – 2010 г. и др. В допълнение е представена и обобщена картина на натовареността на първа, въззивна и касационна инстанция в различните държави-членки на Съвета на Европа.

Екипът на ПРСС изразява готовност за провеждане на по-нататъшни инициативи и изграждане на сътрудничество.

Вашите коментари, въпроси или информация относно настоящия бюлетин може да отправите на електронен адрес office@prss-bg.org